

SXEDIO.FA7

10.8.1943: ΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ (ΚΕΚ)

Το νέο κόμμα, το Παγκύπριο Εθνικό Κόμμα (ΔΕΚ) στρώθηκε αμέσως μετά την ίδρυση του στις **6** Ιουνίου στη δουλειά και στις **10** Αυγούστου, όταν όλα ήσαν έτοιμα έδωσε στη δημοσιότητα τις προγραμματικές του θέσεις.

Περίληψη τους έδωσε η εφημερίδα "Ελευθερία":

"Το ανακοινωθέν αναφέρει ότι "και από την επομένη των τοπικών γεγονότων του **1931**, προ πάντων όμως από την επίθεσιν του άξονος κατά της ελληνικής εστίας εις τον Κυπριακόν ορίζοντα διεχύθη εντόνως η αντίληψις διά την ανάγκην ιδιαιτέρας εθνικής οργανώσεως με σκοπόν την προς συντονισμόν των δυνάμεων του ελληνικού στοιχείου της Νήσου εργασίαν, εν τούτοις όμως φυσικάί και γενικάί συνθήκαι του τόπου δεν ηυνόησαν την διοχέτευσιν της αντιλήψεως ταύτης εις ωρισμένην προσπάθειαν και ανέλαβον την σύμψηξιν πυρήνος τοιούτου πολιτικού οργανισμού του Κυπριακού Ελληνισμού, μόλις τελευταίως πραγματοποιηθείσα υπό το όνομα Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα".

Μεταξύ των κυρίων σκοπών του το Κόμμα έχει τάξη γενικώς την εξύφωσιν της ζωής και την επιδίωξιν της ευτυχίας του τόπου, επειδή δε το ζήτημα τούτο από την υλικήν του έποψιν σχετίζεται με τον εθνικόν πλούτον του τόπου, είναι ιδιαιτέρως αναγκαίον, αναφέρει το ανακοινωθέν να τονισθή η μέριμνα διά τους πρωταρχικούς συντελεστάς του, τους αγρότας εργάτας και γενικώτερον τας επαγγελματικάς τάξεις. Η προσπάθεια αύτη χρειάζεται υποστήριξιν και ενθάρρυνσιν, αλλ' έχει ανάγκην και από καθοδήγησιν εις κατευθύνσεις, συμφώνως προς τας εθνικάς παραδόσεις και ιδεώδη του τόπου, προς τας αρετάς του ελληνισμού.

"Κύριον μέλημα του Κόμματος εν σχέσει προς τας

χειρονακτικές τάξεις θα είναι αφ' ενός η επίτευξις υγιεινών και υπό πάσαν έποψιν ικανοποιητικών συνθηκών εργασίας, η όσον το δυνατόν άφθονος και ελευθέρα παροχή των μέσων της λαϊκής μορφώσεως, η ανύψωσις του βιωτικού επιπέδου και η εξασφάλισις ικανοποιητικών όρων ζωής υπό την υλικήν και την πνευματικήν έποψιν, αφ' ετέρου δε η επικράτησις του πνεύματος της αγάπης και της αμοιβαίας κατανοήσεως- αντί του μίσους και του πολέμου ως ρυθμιστού των σχέσεων των διαφόρων τάξεων του Κυπρ. λαού- και η γεφύρωσις του, δι' ένα ή άλλον λόγον ή σκοπόν ανοιχθέντος μεταξύ των, χάσματος εξαιρετικώς επικινδύνου εις πάντα λαόν και ιδιαίτερα δε εις λαόν διατελούντα υπό ξένην κυριαχίαν.

Το Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα θα φροντίση πάση δυνάμει διά την επί τη βάσει των χριστιανικών αρχών και των ελληνικών παραδόσεων διαπαιδαγώγησιν και μόρφωσιν του ελληνικού κυπριακού λαού και την ανύψωσιν του πνευματικού επιπέδου του τόπου αφ' ενός και την υποστήριξιν και πρόοδον των πνευματικών του εργατών αφ' ετέτου.

Δεν είναι αφύσικον ότι και εις τον τόπον μας μετεφτεύθησαν διά την οικογένειαν, διά την θρησκείαν και διά την Πατρίδα απόψεις ελευθεριάζουσας κατ' επιφάνειαν. Δεν είναι όμως ούτε κοινωνικώς ούτε πολιτικώς φρόνιμον να κλείωνται τα μάτια εις τον κίνδυνον του ν' αλλοιωθούν βαθμηδόν τα ήθη και τα έθιμα του τόπου με την επί άώρων και αδιαμορφώτων χαρακτήρων εκμετάλλευσιν του φαινομενικού ελευθεριασμού και την συστηματικήν ή περιστατικήν ενέργειαν οργανισμών ή ατόμων προς εξαπλώσιν των τοιούτων απόψεων και υπονόμευσιν των θεσμών της οικογενείας της θρησκείας και της Πατρίδος".

Το Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα θα προσπαθήση να εξουδετερώση πάσαν τοιαύτην επικίνδυνον ενέργειαν, έχον ως κριτήριον την εμβάθυνσιν εις το χριστιανικόν και προγονικόν πνεύμα και την προσήλωσιν εις τα πάτρια, προς τούτο δε θα καταβάλη πάσαν προσπάθειαν προς συνένωσιν όλων των δυνάμεων

του Ελλ. Κυπριακού λαού.

Εν τέλει το ανακοινωθέν αναφέρει τα εξής: "Συνισταμένη των ελληνικών αρετών η δικαιοσύνη και κορωνίς των πνευματικών αγαθών η ελευθερία "απ' τα κόκκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά" και με πλήρη την ιερότητα των μεταλαμπαδευθείσαι και κληροδοτηθείσαι εις όλους τους αληθινά πολιτισμένους λαούς όλων των τόπων και καιρών δεν είναι δυνατόν παρά να ευρίσκονται επικεφαλής των ιδεωδών και παραδόσεων του Ελληνικού Κυπριακού λαού. Η ανάκτησις και η εξυπηρέτησις των- διά τον τόπον, διά τον Ελληνισμόν και διά τον άλλον κόσμον, όστις κατά τον ακόμη μαινόμενον τυφώνα της τελευταίας τετρατίας απεστερήθη τούτων- δεν δύναται παρά να είναι ο μύχιος πόθος του.

"Το Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα θα πράξη ό,τι του είναι δυνατόν κατά τας εκάστοτε περιστάσεις προς πραγμάτωσιν του πόθου αυτού, διά τον τόπον και τον Ελληνισμόν και θα παρακολουθή με αδιάπτωτον ενδιαφέρον και συμπάθειαν την πραγμάτωσιν του εις όλον τον κόσμον. Ετοιμον δε να εκτελέση ό,τι του είναι εις εκάστην περίπτωσιν επιβεβλημένον προς περαιτέρω συνεισφοράν του τόπου, αποβλέπει με πεποίθησιν εις την νίκην της συμμαχικής παρατάξεως, μετά της οποίας αγωνίζονται χιλιάδες τέκνων του και πάσαι αι οπουδήποτε ελληνικαί δυνάμεις, βέβαιον ότι τα κατά την συνδιάσκεψιν του Ατλαντικού διακηρυχθέντα δίκαια της αυτοδιαθέσεως των λαών και οι επανειλημμένως εξαγγελθείσαι αρχαί της δικαιοσύνης και της ελευθερίας θα εφαρμοσθούν ως προς την Νήσον τοσούτω μάλλον καθόσον το απαιτούσι και η πολιτική ωριμότης του λαού της και η ιστορία της και η από χιλιετηρίδων συμβολή της εις τον παγκόσμιον πολιτισμόν".

(Μεταγλώττιση)

"Το ανακοινωθέν αναφέρει ότι "και από την επομένη των τοπικών γεγονότων του **1931**, προ πάντων όμως από την επίθεση του Αξονα κατά της ελληνικής

εστίας στον Κυπριακό ορίζοντα διαχύθηκε έντονα η αντίληψη για την ανάγκη ιδιαίτερης εθνικής οργάνωσης με σκοπόν την εργασία προς συντονισμό των δυνάμεων του ελληνικού στοιχείου της Νήσου, εν τούτοις όμως φυσικές και γενικές συνθήκες του τόπου δεν ευνόησαν τη διοχέτευση της αντίληψης αυτής σε ωρισμένη προσπάθεια και ανέλαβε τη σύμπληξη πυρήνα τέτοιου πολιτικού οργανισμού του Κυπριακού Ελληνισμού, που πραγματοποιήθηκε μόλις τελευταία υπό το όνομα Κυπριακό Εθνικό Κόμμα".

Μεταξύ των κυρίων σκοπών του το Κόμμα έχει τάξει γενικά την εξύψωση της ζωής και την επιδίωξη της ευτυχίας του τόπου, επειδή δε το ζήτημα αυτό από την υλική του έποψη σχετίζεται με τον εθνικό πλούτο του τόπου, είναι ιδιαίτερα αναγκαίο, αναφέρει το ανακοινωθέν, να τονισθεί η μέριμνα για τους πρωταρχικούς συντελεστές του, τους αγρότες, εργάτες και γενικώτερα τις επαγγελματικές τάξεις. Η προσπάθεια αυτή χρειάζεται υποστήριξη και ενθάρρυνση, αλλά έχει ανάγκη και από καθοδήγηση σε κατευθύνσεις, σύμφωνα με τις εθνικές παραδόσεις και ιδεώδη του τόπου, προς τις αρετές του ελληνισμού.

"Κύριο μέλημα του Κόμματος σε σχέση με τις χειρονακτικές τάξεις θα είναι αφ' ενός η επίτευξη υγιεινών και υπό κάθε έποψη ικανοποιητικών συνθηκών εργασίας ή όσο το δυνατό άφθονη και ελεύθερη παροχή των μέσων της λαϊκής μόρφωσης ή ανύψωση του βιωτικού επιπέδου και η εξασφάλιση ικανοποιητικών όρων ζωής υπό την υλική και την πνευματική έποψη, αφ' ετέρου δε η επικράτηση του πνεύματος της αγάπης και της αμοιβαίας κατανόησης- αντί του μίσους και του πολέμου ως ρυθμιστού των σχέσεων των διαφόρων τάξεων του Κυπρ. λαού- και η γεφύρωση, για ένα ή άλλο λόγο ή σκοπό τους χάσματος που άνοιξε μεταξύ τους και είναι εξαιρετικά επικίνδυνο σε κάθε λαόν και ιδιαίτερα δε σε λαό που διατελεί υπό ξένη κυριαχία.

Το Κυπριακό Εθνικόν Κόμμα θα φροντίσει με όλες του τις δυνάμεις για τη διαπαιδαγώγηση και μόρφωση στη βάση των χριστιανικών αρχών και των

ελληνικών παραδόσεων του ελληνικού κυπριακού λαού και την ανύψωση του πνευματικού επιπέδου του τόπου αφ' ενός και την υποστήριξη και πρόοδο των πνευματικών του εργατών αφ' ετέτου.

Δεν είναι αφύσικο ότι και στον τόπο μας μεταφυτεύθηκαν για την οικογένεια, για τη θρησκεία και για την Πατρίδα απόψεις που είναι φιλελεύθερες επιφανειακά. Δεν είναι όμως φρόνιμο ούτε κοινωνικά ούτε πολιτικά να κλείονται τα μάτια στον κίνδυνο του ν' αλλοιωθούν σταδιακά τα ήθη και τα έθιμα του τόπου με την εκμετάλλευση άωρων και αδιαμόρφωτων χαρακτήρων του φαινομενικού ελευθεριασμού και τη συστηματική ή περιστατική ενέργεια οργανισμών ή ατόμων προς εξάπλωση των τέτοιων απόψεων και υπονόμηση των θεσμών της οικογένειας της θρησκείας και της Πατρίδας".

Το Κυπριακό Εθνικό Κόμμα θα προσπαθήσει να εξουδετερώσει κάθε τέτοια επικίνδυνη ενέργεια, έχοντας ως κριτήριο την εμβάθυνση στο χριστιανικό και προγονικό πνεύμα και τη προσήλωση στα πάτρια, για αυτό δε θα καταβάλει κάθε προσπάθεια προς συνένωση όλων των δυνάμεων του Ελλ. Κυπριακού λαού.

Στο τέλος το ανακοινωθέν αναφέρει τα εξής: "Συνισταμένη των ελληνικών αρετών η δικαιοσύνη και κορωνίδα των πνευματικών αγαθών η ελευθερία "απ' τα κόκκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά" και με πλήρη την ιερότητα των μεταλαμπαδευσείσες και κληροδοτηθείσες σε όλους τους αληθινά πολιτισμένους λαούς όλων των τόπων και καιρών δεν είναι δυνατό παρά να βρίσκονται επικεφαλής των ιδεωδών και παραδόσεων του Ελληνικού Κυπριακού λαού. Η ανάκτηση και η εξυπηρέτηση των-για τον τόπο, για τον Ελληνισμό και για τον άλλον κόσμο, ο οποίος κατά τον ακόμη μαινόμενο τυφώνα της τελευταίας τετρατίας αποστερήθηκε αυτών- δεν μπορεί παρά να είναι ο μύχιος πόθος του.

"Το Κυπριακό Εθνικό Κόμμα θα κάμει ό,τι του είναι δυνατό κατά τις εκάστοτε περιστάσεις προς πραγμάτωση του πόθου αυτού, για τον τόπο και τον Ελληνισμό και θα παρακολουθεί με αδιάπτωτο

ενδιαφέρο και συμπάθεια την πραγμάτωση του σε όλο τον κόσμο. Ετοιμον δε να εκτελέσει ό,τι του είναι σε εκάστη περίπτωση επιβεβλημένον προς περαιτέρω συνεισφοράν του τόπου, αποβλέπει με πεποίθηση στη νίκη της συμμαχικής παράταξης, με την οποία αγωνίζονται χιλιάδες παιδιά του και όλες οι οπουδήποτε ελληνικές δυνάμεις, είναι βέβαιο ότι τα δίκαια για αυτοδιάθεση των λαών και οι επανειλημμένως εξαγγελθείσες αρχές της δικαιοσύνης και της ελευθερίας που διακηρύχθηκαν κατά τη Συνδιάσκεψη του Ατλαντικού θα εφαρμοσθούν ως προς την Νήσο, γιατί το απαιτούν και η πολιτική ωριμότητα του λαού της και η ιστορία της και η συμβολή της από χιλιετηρίδες στον παγκόσμιον πολιτισμό".

Ο Σάββας Χρίστης δεν έμεινε για πολύ καιρό ως Γενικός Γραμματέας του Κόμματος.

Τη θέση του, ως Γενικού Γραμματέα, ανέλαβε αργότερα (**16 Ιανουαρίου 1944**) ο Θεμιστοκλής Δέρβης, ηγετική μορφή του Κόμματος, ο οποίος έθεσε το ΚΕΚ υπό τον πλήρη έλεγχο του.

Η εκλογή του έγινε σε σύσκεψη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΚΕΚ που έγινε σύμφωνα με την εφημερίδα "Ελευθερία" της **17 Ιανουαρίου 1944** στο γραφείο του Δ. Δημητρίου στη Λάρνακα.

Με την άνοδο του Δέρβη στη Γενική Γραμματεία του Κόμματος εγκαινιάστηκαν και τα γραφεία του Κόμματος στη Λευκωσία, στην οδό Φανερωμένης αρ. **23**.

Στα εγκαίνια που τέλεσε ο εφημέριος της Φανερωμένης Παπαγαθάγγελος Παπαγαθαγγέλου (μετέπειτα στρατολόγος της ΕΟΚΑ) παρέστησαν τα μέλη του Συμβουλίου του Κόμματος μεταξύ των οποίων και ο Κ. Πικής που είχε εκλεγεί ταμίας του τον Αύγουστο του **1943**.

Στα εγκαίνια μίλησε για λίγο ο Ζ. Σώζος (Ελευθερία **3.2.1944**):

"Υπό τας ευλογίας της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας τελούμεν σήμερον τα εγκαίνια των γραφείων της Γενικής Γραμματείας του Κυπριακού

Εθνικού Κόμματος. Θα βαδίσωμεν προς τα εμπρός προς πραγμάτων των σκοπών του Κόμματος μας συμφώνως προς τας οικείας και αναλλοιώτους θρησκευτικής και εθνικής μας παραδόσεις. Οσον αφορά τα εθνικά μας ζητήματα θα είμεθα άκρως συντηρητικοί, διά δε τα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα άκρως φιλελεύθεροι και σοσιαλισταί".

Περαιτέρω ο κ. Σώζος είπεν ότι το Εθνικόν Κόμμα εμφορείται από φιλοαγροτικής και φιλεργατικής διαθέσεις και θα επιδιώξη την διά νομικών μέσων ανακούφισιν όλων των πασχουσών τάξεων εκ παραλλήλου με την εκπλήρωσιν των ανεκπληρώτων πόθων του ελληνικού λαού της ελληνικής Κύπρου.

Επι των τοίχων των γραφείων της Γενικής Γραμματείας του Κυπριακού Εθνικού Κόμματος ανηρτήθησαν αι εικόνες του βασιλεως των Ελλήνων Γεωργίου Β και εθνικών ηρώων".